

CIJENA lista: U pretplati za šest mjeseci K 36.—, za polugodište K 18.—, tromjesečno K 9.—, mjesečno K 3.—, u maloprodaji 12 fil. pojedini broj. OGLAŠI primaju se u urednici lista trg. Cesta 1.

HRVATSKI LIST

Izlazi svaki dan u 5 sati ujutro.

HRVATSKI LIST izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Pulj. Cesta 1. Uredništvo: Slobodna ulica br. 24. Odgovorni urednik JOSEF HAIN u Pulj. — Rukopisi se ne vraćaju. Čak. rač. aus. pošt. št. 26.796.

Godina IV.

U Pulj, nedjelja 3. veljače 1918.

Broj 926

AUSTRO-UGARSKI RATNI IZVJESTAJ.

Beč, 2. (D. u.) Službeno se javlja:

Na visoravni Asiago i istočno od Brente ostala je topnička djelatnost živahnom. Poglavica generalnog stožera.

NJEMACKI RATNI IZVJESTAJ.

Berlin, 2. siječnja. (D. u.) Iz velikog glavnog štana javlja:

Sa bojišta ništa nova.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

NEPRIJATELJSKI IZVJESTAJI.

Talijanski:

1. veljače: Za višestrukih, bezuspješnih pokušaja, da nam ospori u okolici Sasso rosso postignute uspjehe, započeo je neprijatelj jučer prije podne veću akciju, da nas potisne sa Monte di Val bella, odakle su naše čete u naskok osvojile izlaz iz Val di Melano. No prije nego li je naskok dopro do naših crta, dospjeli su napadači — hvala dobroj pripomoći topništva — u našu snažnu zapornu vatra i morali uslijed toga uzmaknuti u svoja ishodišta. Na ostaloj je fronti bila topnička vatra umjereno jaka. U Judikarjama potisnuli smo sa ručnim granatama neprijateljski odlo, koji se južno od Davre približavao. Između Posine i Astrica bile su naše patrolje veoma živahne. Prošle su noći bacali neprijateljski ljetajući bombe na Dussano. Bilo je nekoliko ranjenih.

Naš car na fronti.

Belluno, 1. (D. u.) Car je stigao u pratnji poglavice glavnog stožera frajera v. Arza dne 31. siječnja u Vidam (Udine), gdje je posjetio i naredio je u prostoru Vidam, Bazzano, Dezzino, Livenza, te obalu. Dne 1. veljače se je zaputio vladar u predjele Vittorio i Belluno, povezao se nakon toga iz Adore u Toblach, odakle je oputovao željeznicom u Inost, i ondje dne 2. veljače otvorio izložbu carskih strijelaca. Car, kojega su znokupila kod njegovog nastojanja oko što bržega mira pitanja glede prehrane i pitanje glede unutrašnje politike, mogao je ovom zgodom razabrat napredak u vojnim naredbajima ovoga ratlšta i u upravi okupacionog područja od svog posljednjeg boravka u Mljetačkoj. Komunikacije su većim dijelom uspostavljene, plijen nakon rada od četiri nedelje sakupljen, a djelomice već otpremljen, ceste poboljšane, razoreni mostovi opet uspostavljeni, željeznice većim dijelom stavljene u promet. Djelatnost je tehničkih četa i radničkih odjela spomenuo vladar po više puta toplim riječima. Razorena i opljačkana sela i mjesta opet su postala zgodnima za prebivališta. Talijani su na svom bijegu na mnogo mjesta palili kuće i hambare, i pljačkali trgovine i stanove. Sad se vraća pučanstvo, a austro-ugarske ga čete opskrbljuju živežem. Pučanstvo priznaje sa zahvalom čovjekoljubivo držanje austro-ugarskih četa i klicalo našem vladaru dapače i u mjestima, koja nijesu zaposjednuta po našim četama. Častan je bio sastanak između četa i vladara, koji ih je u svoje doba poveo bio do pobjede. Car je pregledao čete iz svih dijelova monarhije i nagovorio mnogo časnika i momčadi.

Radnička stavka u Njemačkoj.

Berlin, 2. (D. u.) Wolffov ured javlja: Kod jučerašnjih dogovora državnog kancelara sa zastupnikom Bauerom i Schmidtom iskazao je državni kancelar načela vladé naprama obustavi radnje u Velikom Berlinu, prema kojima je vladá već od prvoga početka zastupala stanovište, e nije u položaju, da raspravlja sa radničkim vijećem, koje je sabrano bez ikakvog zakonitog temelja, dok je nasuprot svakom zgodom pokazala bila svoju dobru volju, da raspravlja sa radništvom i radničkim vodjama. Zamolba zastupnika Haasa, Ledeboura, Eberta i Scheidemann, zajedno sa pet funkcionara radničkih organizacija, da ih primi državni kancelar, ne slaže se sa načelima vladé. Stoga predlaže, da kod zaveljenih dogovora sudjeluju dva zastupnika objiju socijalno-demokratskih skupina u državnom zboru i generalnog povjerenstva radničkih udruženja, kod česa je državni kancelar pristao na to, da se vodjama radničkih udruženih organizacija prodijele još tri druga zastupnika radničkih udruženja. Radnička stranka nije na to pristala i

stavila novi predlog, proti kojemu je all grof Hertling ustrajao na svom stanovištu. Radnička je na to stranka odustala od toga, da njezino izaslanstvo primi državni kancelar.

Zašto je Amerika stupila u rat?

Washington, 31. (D. u.) U nekom je svom govoru predsjednik Wilson o uzrocima, koji su prinukali Udružene države na pristup u rat, i kazao, da Njemačka nije samo zakone i pravo grubo povrijedila, nego i međunarodna prava i ugovore. Njemačke vlade nastoje svoju vlast iskoristiti tako, da bi htjele odrezati gospodarski život Amerike, u koliko dolazi u obzir promet s Europom, kako bi se američki narod ograničio na svoju zemaljsku politiku. Glede žetve traži Wilson oporezovanje iste i izjavlja da vlada misli, e će rad inteligentije i požrtvovnost američkih poljodjelaca dovesti rat do slavedobitnog svršetku.

Mirovni pregovori.

Beč, 1. (D. u.) C. kr. brzojavni i dopisni ured javlja iz Bresta Litovskog danom 31. siječnja: Danas se pod predsjedanjem grofa Czernina obdržavala sjednica austro-ugarsko-njemačko-ruske komisije za uredjenje političkih teritorijalnih pitanja. Ministar je izvanjskih posala, grof Czernin, upravo na Trockoga upit, neki ovaj kao predsjednik ruske delegacije, koja hoće da sama raspravlja o izjavi, što misli o pitanju područja, zaposjednutog po austro-ugarskoj vojsci. Trocki veli, kako on u ime svoje delegacije protestuje proti stanovištu izaslanika kijevske rade, koji hoće da sami na svoju ruku i samostalno riješe teritorijalna pitanja. Grof Czernin na to nastavlja: Mislim, da u tom pogledu vlada medju petrogradskom i ukrajinskom delegacijom odlučno protuslovlje. Gospoda od ruske delegacije sigurno će mi dati pravo, istaknem li, da to pitanje treba razjasniti. Zatim predlaže, nek se obdrži plenarna sjednica, gdje se u prvom redu ima riješiti odlučujući spor izmedju Ukrajine i Petrograda. Trocki ponavlja, da se samo po sebi razumije, da Ukrajina eksistuje kao samostalna slobodna država, ali da ona ukrajinska vlada, koja je ostala mltar ruske delegacije, smatra, da je Ukrajina dio federativne republike Rusije, te da je za to potrebno, da Ukrajina stvara zaključke po osnovi ruske federativne republike. To će se pitanje riješiti medjutim, kako predlaže predsjednik, na sutrašnjoj sjednici u prisutnosti ukrajinskih zastupnika. Izatoga se raspravljalo o pitanju, da se pusti jedan član poljskog ministarstva k mirovnim pregovorima, što je već više puta istaknuo Trocki. To će pitanje doći doskora, osigurava v. Kühnmann, na dnevni red. Grof Czernin završuje, da on, sa svoje strane samo najtoplije pozdravlja izaslanstvo poljske vlade na pregovorima s pretpostavkom priznanja sa strane petrogradske delegacije. Sjednica bje dovršena.

Iz Rusije.

Amsterdam, 1. (D. u.) Prema ovdješnjem jednom listu saznaje „Times“ iz Petrograda, da su odjeli ruske crvene garde poslani u Besarabiju. I razne su pukovnije, pješadije sa topništvom, primile nalog, da oputuju u Besarabiju.

Petrograd, 31. (D. u.) P. b. a. Ratni je ured odredio mobilizaciju sve momčadi godišta 1904., 1905., 1906. i 1907., koji će 7. veljače o. g. navršiti 30. godinu života.

Petrograd, 31. (D. u.) P. b. a. Kako se javlja iz Sevastopolja, pali su gradovi Krč, Feodolija i Jalta u ruke četa sovjeta. Kod Simferopola se opire 7000 tartarskih vojnika. Svaki se sat očekuje pad Orenburga. Kozacki je general Dutov potučen.

Petrograd, 31. (D. u.) P. b. a. Čete su se sovjeta dočepale važne željezničke stanice Bahmač. Časnici, potčasnici i plemići su se povukli u Kijev, koji je sa svih strana opkoljen. Pošto je središnja rada izgubila povjerenje ukrajinskih vojnika i radnika, organizuje bijelu gardu, koja se sastoji iz potčasnika, plemića i degradovanih poljačkih i ruskih časnika.

Petrograd, 31. P. b. a. Trocki je poslao perzijskom poslaniku u Petrogradu pismo, u kojemu mu priopćuje, da vijeće pučkih povjerenika proglašuje englesko-ruski ugovor glede Perzije od 1907. ništavnim, jer je uperen proti slobodi i neovisnosti perzijskog naroda.

Petrograd, 29. (Havas.) List „Naše Vjedomosti“ javlja, da je rumunjska vlada prihvatila

své mjere, kako bi ruske čete ispraznile rumunjsko područje. No ove se mjere ne protežu na ukrajinske čete, koje pristaju uz radu.

Petrograd, 29. (Havas.) Boljievici su oduzeli topništvo sa fronte, da ga uporbabe proti Kijevu.

Petrograd, 30. (Havas.) U mirovnoj rezoluciji, koju je sastavila ustavotvorna skupština prije svog raspusta veli se medju ostalim: Ustavotvorna skupština izjavlja nepokoleblivu volju čitavog ruskog naroda, da se ratu učini kraj i s'opli sveopći mir. Ona stavlja svim sa Rusijom saveznom vlastima predlog, da zajednički ustanove točne osnove demokratskog mira, koji bi prihvatile sve zaračene vlasti. Taj bi se predlog imao nakon toga predložiti svim vlastima u Rusiji i njezinim saveznicama. Ustavotvorna skupština zaključuje, da će imenovati izaslanstvo. Ovo bi imalo sa zastupnicima saveznih vlasti stupiti u pregovore i pozvati ih, da zajedno utanače sretstva, koja bi dovela do što bržeg mira. Ustavotvorna skupština izriče svoje sažaljenje, da su rasprave, povedene sa Njemačkom bez prethodnog sporazumka sa savezničkim demokracijama, poprimile značaj pregovora o posebnom miru; ona podržaje utanačeno primirje i prihvaća u ime naroda ruske savezničke republike nastavak pregovora sa neprijateljskim vlastima u nastojanju, da brani interese Rusije i postigne demokratski mir prema volji naroda.

Petrograd, 1. (D. u.) P. b. a. Vijeće je pučkih povjerenika zaključilo, da se ustroj crvena armada kao kule vlasti sovjeta, koja bi u slučaju potrebe nadoknadila redovitu vojsku. Najniža je godina za nastup osamnaesta godina. Svaki član crvene armade mora svojim životom braniti tečevine listopadske revolucije, vlast sovjeta i socijalizam. Za ustup u crvenu je armadu od potrebe preporuka demokratskih organizacija. Vojnike će crvene armade država potpuno opskrbljavati osim toga će primiti još po 50 rubalja. Vrhovno je vodstvo u rukama pučkih povjerenika.

Za deklaraciju.

Izjave za majsku deklaraciju su poslale Jugoslavenskom klubu još i ove općine, žene i djevojke itd.: Trothova (Mariborski okraj), Ročica (okraj Sv. Lenart), Sv. Trije kralji (okraj Maribor), St. Janž pri Sp. Dravogradu, Boreci pri Ljutomeru, Križe u Brežiškom glavarstvu, Kraljevci pri Ljutomeru, Polanci (Ptujski okraj), županstvo okolica Mozirje, Zerkovci pri Mariboru, Jurkloster (okraj Celje), Dolgoše pri Mariboru, Smartin pri Slov. Gradcu, Ivanjševci (pol. okraj Ljutomer) Ljubno, (Sp. Stajer), sve općine Makolske župnije, i to: Jelovec, Makole, Sv. Ana, Dešno, Pečke, Statenberg, Statenberg, Stopno, na dalje Sv. Benediktu, Slov. goricama, muropoljske Slovenke (110 podpisa), žene in djevojke iz Maribora (kreko 2500 podpisa), iz Sv. Lovrenca i sa Puščave nad Mariborom, (265 podpisa), Stare-nove vasi u ljutomerskom okraju 1242 podpisa, Polencev, općina Polenšek (239 podpisa) Sopote župnije Olimlje (117 podpisa), Borecev (33 podpisa), Sv. Vida na Planini, (32 podpisa), posujlnica u Križevcima na Murskom polju, radništvo šaleškoga rudokopa u Velenju, svećenstvo dekanata Novacerkev. Primili smo nadalje takodjer izjavu trboveljskoga radništva s 2283 podpisa. Makinacije onih, koje izjave bole plaše, ne će više pomagati. Svijest našega naroda, njegova volja je talas, kojega ne će zadržati renegati i pripadnici sistema narodnih tlačitelja Življete narodne žene djevojke, življeli svi, koji gore za našu slobodu i Na svojoj zemlji hoćemo da budemo svoji gospodari!

Jugoslavenski klub.

Beč, 29. siječnja 1918

* Rat na moru. Wolffov ured javlja sa danom 1. veljače: U Sredozemnom moru i u istočnom dijelu Sredozemnog je mora bio u posljednje vrijeme u prvom redu smetan prevoz u Francusku i Italiju. Kod toga bje potopljeno pet parobroda i jedna jedrenjača s okruglo 23.000 brutto-reg. tona. Medju potopljenim se brodovima nalazi veliki jedan prevoznik parobrod je plovio uz osobito jaku zaštitu razarača.

* Zračna navala na Pariz. Službeno se javlja iz Pariza sa danom 1. veljače: Broj žrtava zračne navale na Pariz od srijede navadja se službeno sa 36 mrtvih, od toga 22 u samom Parizu, a 14 njih u predgradjima, te 190 ranjenih.

medju 114 u Parizu, a 76 u predgradjima. Medju žrtvama se nalazi mnogo žena i djeca. Tri su bolnice bile bombama pogodjene. U jednoj je od njih buknuo požar.

* **Palestina — samostalna država.** Kako saznaje „Berner Tagblatt“, proglasit će Engleska ovih dana neovisnu židovsku državu u Palestini sa glavnim gradom Jerusolimom. Sveta će mjesta biti neutralizovana.

* **Položaj u Grčkoj.** Grčka vlada poziva sve Grke pričuvne armade, koji stanuju u Francuskoj, pod oružje: časnike i potčasnike pješadije godišta 1893. do 1897. topničke časnike i potčasnike godišta 1889. do 1897. kao i potčasnike gorskog topništva i pješadije godišta 1912.

* **Pooštroni rat sa podmornicama.** Kako javlja „Daily Chronicle“, moći će se pomoću novog postupka glede dizanja potopljenih brodova do mjeseca kolovoza podići dva milijuna tona sa morskog dna.

Iz slovenskog svijeta.

Na pragu novog doba. Pod tim naslovom raspravlja „Slovenski Narod“ u svom uvodniku prigodom sastanka povjerenika Slovenske narodno-napredne stranke dne 2. veljače o. g. o novoj organizaciji te stranke. Napredno je slovenstvo bilo oduvijek predstavitelem velike ideje narodnog ujedinjenja. I onda, u tamnim vremenima, kad je malodušje i zloba proganjala jugoslavensku misao kao neloyalnu, protunarodnu, opasnu i besmislenu, slavenski je naprednjak bio Ivan Krstić i propovjednik Jugoslavije. Pripravila se novo doba. Stare metode padaju a s njima i stari programi. U zajedničkom boju za jugoslavensku državu naprednjaci su pozvani da dadu sve svoje sile na raspolaganje. Tražba odrješitih programatskih i organizacionih odluka. Ideja narodnoga ujedinjenja zahtijeva, da se za uvijek poruše granice, koje su dijelile naprednog Slovenca od naprednog Hrvata i Srba. Mizerija slušnog provincijalizma treba da se zauvijek odstrani. Napredno se Jugoslavenstvo mora jedinstveno organizovati. „Slovenski Narod“ veli dalje: Juriti moramo na nov posao. Rat je porušio kod nas mnogo predrasuda i pokazao nam mnogo starih pogriješaka. Slobodna nek bude naša Jugoslavija izvana, ali takodjer i iznutra. Tu ćemo slobodu doseći u znaku prave demokracije, koja si je svjesna da su široke narodne vrste izvor vascijele narodne snage. Demokratska misao mora da bude provedena u našem programu i u našoj organizaciji, da budemo mirnoga srca i sigurni uspjeha mogli marljivo provodjati napredne ideje u zajedničkom radu za našu budućnost. S velikim, historičkim činom narodno-napredna stranka će zaključiti svoj rad, koji je toliko desetljeća s uspjehom vršila u svojem krugu. Zaključiti hoće svoje knjige i račune i uložiti vas svoj duševni kapital, svu svoju moralnu silu u novu političku organizaciju naprednog Jugoslavenstva u „Jugoslavensku demokratsku stranku“ — vjerna svojim tradicijama i svojem historijskom pozivu. Slaviti hoće novo uskrsnuće u znaku Jugoslavenstva i demokracije.

Mađžari kupuju zemljišta u Istri. Novine pišu, kako ugarski kapitalisti i banke svraćaju veliku pozornost na istarsku obalu. Tako su u zadnje doba nakupovali više hotela i vila u Opatiji. Sada pak saopćuju: iz Beča, da je neka ugarska banka nakupovala u Lovranu više prostranih zemljišta i gradnja u vrijednosti nad dva milijuna kruna. Poželjno bi bilo, kad bi naše banke ili češke uložile svoj kapital u takove svrhe, e bismo barem spasili ono što je još naše. Najljepši dio istarske zemlje, komad krasne Liburnije prelazi tako u tuđinske ruke.

Hrvatski sabor otvorit će se sutra u ponedjeljak u 10 sati prije podne. Hrvatske novine tom prigodom živo raspravljaju u očekivanju, da će se možda ipak dogoditi nešto vanrednoga. Prema pisanju „Hrvatske riječi“, čini se, da položaj koalicije nije nipošto uzdrman i da će ona nastaviti svoju staru politiku. U osječkom „Jugu“ brani koalicionaš tu politiku, te medju ostalim veli, da se samo jednom jedincatom izjavom (za majsku deklaraciju) ne može promijeniti sudbina cijelog naroda. Ono, što biti mora, to će i biti. Ako nije danas, a to će biti sutra. Ideja narodnog jedinstva je besmrtna. Jedinstvo naroda će biti provedeno, i to ne „sada ili nekada“, ono mora doći, jer ga nitko više zapriječiti ne može. Koalicija rodila se iz ideje narodnog jedinstva. Ona je stajala na tom stanovištu već onda, kada su današnji najbučniji propagatori ove ideje bili posvema drugog mnijenja. Sto više koalicija se držala vazda — i u najtežim časovima — vjerno ove ideje. Bezdvoybeno je svibanjska deklaracija takodjer samo oportunističko stanovište, jer nezadovoljava svim zahtjevima Jugoslavena. — Današnje stanovište koalicije jest: takodjer oportu-

unističko, ono jest jedna važna etapa na putu k svibanjskoj deklaraciji. I baš iz ovog razloga nije koalicija nikada porekla bečku deklaraciju. Ako ona danas ne stupa otvoreno na ovo stanovište, to ona ima zato važnih razloga. Ne osobnih, već narodnih, jer ona drži, da nije sada podesno narod povesti u jednu borbu, kojoj se ne može predvidjeti povoljan rezultat. Koje stanovište je opravdano, pokazati će vrijeme.

Grof Czernin i poljsko pitanje. Dopisni ured javlja danom 2. siječnja. „Ostrauer Zeitung“ donasa u svom jutarnjem izdanju vijest, prema kojoj je ministar izvanjskih poslova, grof Czernin, izjavio članovima austrijske delegacije, da je austrijsko-poljačko rješenje napušteno i da se prema proglašenju poljačke republike sa sjedištem u Varšavi uz priključak Rusiji. C. kr. brzojavno-dopisni je ured ovlašten, da najodlučnije opovrgne tu neistinitu vijest, koja je zašla bila i poljačke u listove u okupacionom području. Ministar izvanjskih poslova nije podao niti ov. niti slične izjave, koja bi se tako protivila golim činjenicama.

Obustava procesa protiv Srijemaca. Kod zagrebačkog domobranskog i divizijskog sudišta imade se provesti još sva sila rasprava protiv mnogih Srba iz Srijema radi navodnog podupiranja i simpatiziranja sa srpskom vojskom, kad je ova bila provallila u istočni Srijem. Povedena je sada akcija s uvaženih mjesta, da bi se ovi procesi putem kraljeve milosti obustavili. Radi ovih procesa stradaju i u vječitom su nemiru mnoge srpske obitelji u Srijemu, pa bi im se njihovom obustavom omogućilo miran i koristan rad.

Deputacija čeških poljodjelaca kod zastupnika Stanjeka. „Venkov“ javlja: U zbornicu u Beču predstavila se deputacija trebičkog okruga, sastojeca od zemaljskih zastupnika Nemca i Jika, te od dva poljodjelca, jednog mlina i jednog posjednika, da predloži predsjedniku Českoga svaza, zastupniku Stanjeku, želje poljodjelaca trebičkog okruga. Poljodjelci izražuju svoje želje za mirom i odlučan zahtjev za pravo samoodredjenja naroda. Protestuju proti novoj naredbi o zatvaranju mlina i proti namjeravanoj novoj strogoj vojničkoj rekviziciji, i ako se ne boje, jer da su sve rekvizicije bez svrhe i bezuspješne. To, što su mogli dati, to da su već dali. Dalje pozivlju Češki svaz, nek poduzme korake za sveopću manifestaciju poljodjelaca u Moravskoj, Českoj i Sleskoj za mir i za samoodredjenje naroda.

Sudbina Crne Gore. Već se davno prije svjetskoga rata pretresalo pitanje, ikako bi se Crna Gora mogla sjediniti sa kraljevinom Srbijom. Glavna zaprijetka tomu bijaše dinastija, koja se, kao svaka dinastija, nije htjela da odrekne prava na vladu u Crnoj Gori. Kujoz je Nikola tjerao iz zemlje i proganjao sve one, koji su se činili sumnjivima i opasnima njegovom apsolutističkom sistemu. Mladji naraštaj, koji bi bio rado vidio Crnu Goru ujedinjenu sa Srbijom bilo pod kojom vladom, uticao se u Srbiju, gdje su se kovali onda razni nacrti. Medjutim, kako se čini, Crna Gora se ne će više obnoviti kao samostalna država. To potvrđuje i vijest lista „Journal des Debats“, koji piše: Bivši ministar-predsjednik Crne Gore, Andrija Radović, govorio je prošle srijede u konferenciji o prošlosti i budućnosti Crne Gore. On izjavi, da tendencije Crnogoraca idu za tim, da se uspostavi srpska država, pošto Crna Gora poslije rata kao samostalna država i onako ne može opstajati. Samo centralne vlasti imaju interesa u odvojenju Crne Gore, kako je to nedavno pisao austrijski historičar Friedjung: „Crnu Goru ujediniti sa Srbijom značilo bi griješiti proti duhu naše politike“. Ujedinjenje obiju srpskih zemalja izjavi gospodin Radović, nije samo unutrašnje srpsko pitanje, nego pitanje, koje moraju riješiti velevlasti. Da se stvori nezavisna država od Srbije, Hrvatske i Slavonije, je neminovno potrebno u interesu saveznika i trajnoga mira.

Na sastanku katolika u Curihu zastupat će Čehe, kako javlja „Našinec“ zastupnik Dr. Hruban i zemaljski odbornik Šramek. „Našinec“ se je iz tiju kralja bio oborio na češku rezoluciju, dok je kasnije na poziv čeških listova, neka se izjavi, hoće li češki klerikalci rušiti svetu bratsku slogu, umuknuo. Dr. Hruban glavni je pokretač „Našineca“, ali je i on prisustvovao sastanku svih čeških zastupnika u Pragu, te je kao i ostali prihvatio češku rezoluciju s oduševljenjem. Slovence, piše isti list, zastupat će Dr. Korošec i Gostinčar. Pitanje je samo, hoće li austrijska vlada dozvoliti predsjedniku Jugoslavenskoga kluba, koji je jugoslavensku politiku poveo u radikalno kolodčinu, i koji reč bi nije obljubljen u bečkim vladajućim krugovima, putovanje u tudjine.

Političke vijesti.

„Fremdenblatt“ i unutrašnja politika.

Kako javlja c. kr. brzojavni i dopisni ured, to će odsele taj list zauzimati u pitanjima unutrašnje politike posve samostalno stanovište, dok stanovište njegovo naprama pitanjima izvanjske politike, a glede kojih je često izražavao nazore izvanjskog ministarstva, ostaje nepromijenjeno. Stoga izjavlja izvanjsko ministarstvo, da otklanja svaku odgovornost za ove izvode spomenutog lista, koji se tiču unutrašnje politike i uprave. „Fremdenblatt“ označuje u uvodnom članku od 1. veljače svoje stanovište naprama unutrašnjoj politici. „Rezultati su posljednjih godina ponovno pokazali“, veli list, „da je njemački narod u Austriji stup ove države. Junaštvu je njegovu na bojnim poljanama posve jednaka požrtvovnost u zaledju. Daleko je od nas, da umanjujemo požrtvovnost i napore drugih naroda, no nitko ne može tajiti, da su Nijemci u prvom redu omogućili financijalno uzdržanje („Durchhalten“) u ovom ratu. Što ćemo doprinijeti tomu, da njemački narod dobije ono, što mu pripada, ali da i zastupnici njemačkog naroda budu uvijek inali na umu svoju budućnost, učinit ćemo.“ List izjavlja zatim, da će svom snagom i odlučnosti braniti najviše državne interese proti prevratnim težnjama, koja idu za rastrgnućem Austrije, djelovati za unapredjivanje radnih razreda po državi i čvrsto podupirati savremeni duh gospodarskog života, te zaključuje: „Austriju, koja će biti u svijetu štovana, koja posjeduje u monarkiji utjecaj, koji joj dolikuje, u kojoj nalaze Nijemci položaj, koji zavrjedjuju, a svi narodi jamstvo za svoj gospodarski i kulturni razvoj, u kojoj će se svim razornim silama odlučno i odvažno stupati na put, takovu si Austriju zamislimo nakon rata. I da se postigne taj cilj,“ izjavlja list, „pomagat ćemo potpunom nepripranošću, ali i svom potpunoj odrešitošću“.

Brzojavni i dopisni ured rasiruje tu vijest s lako razumljivom nakanom, da prikaže u ljubicastim bojama politiku austrijskih krugova. Nije u tome ništa, što bi iznenadjivalo, sve su sami poznati i već preživjeli slavospjevi požrtvovnosti Nijemaca i njemačkog naroda u tome ratu. Ni mi nismo nikada željeli da postignemo ništa drugo, nego ono što naglašuje dopisni ured i „Fremdenblatt“: jaku i u svijetu štovanu podunavsku monarkiju, ali ne takovu gdje bi njemačka manjina u austrijskoj a nekoliko aristokrata u Ugarskoj gospodovalo, dok bi ostali narodi u državi bili tlačeni, i ovaj već davno naglašeni slobodan kulturni i gospodarski razvoj ostao bi samo na papiru. Želimo čvrstu i jaku podunavsku državu, u kojoj će svi narodi biti jednakopravni i živjeti u slozi i uzajamnom podupiranju. Isticati prednosti jednoga naroda i htjeti radi tih prednosti narinuti ostalim narodima njegovu nadvladu, jest izdajstvo za državu, rušenje javnoga mira i reda, i sve one tamnice, vješala i progoni namijenjeni nenjemačkim i nemadžarskim narodima, morali bi se u prvom redu upotrebiti proti njemačkim hušakačima. Put, kojim ide službena austrijska politika ne samo da nije u ovo vrijeme demokracije i napretka prikladan, nego je nasuprot štetonosan i koban po državu. Neuspjela nakana dopisnog ureda i igra s „Fremdenblatom“ samo to potvrđuje.

„Pukovnja izdajnika br. 28“.

Sa svojim sumnjičenjima, klevetama i opadanjima čitavih čeških četnih tjelovina nemaju naši njemačko-nacionali, koji su uzeli patenat na „pravi patrijotizam“, nikakve sreće. Onomadne su sa uredovnog mjesta dobili, što se kaže „dugi nos“, kadno su bez ikakovog dokaza ustvrdili bili, da su dva posljednja Čeha na nekoj torpednjači čitav brod (na izdajnički način) predala bila neprijatelju. Ali sad predleži još nešto, i to važnijega: Njemačko-agrarni se je zastupnik iz Češke i poručnik u pričuvu, Maixner, uznemirio uslijed pohvale pješacke pukovnije broj 28 (Prag), te je uslijed toga upravo upit na ministra za zemaljsku obranu. Fmlt. vitez v. Czapp popitao se je kod vrhovnog vojnog zapovjedništva i priopćio rezultate zastupničkoj kući. Oni glase: „Visokoštovani i omiljeni zapovjednik pukovnije, potpukovnik Teodor Praschak, Nijemac, pao je dne 28. svibnja 1917. na čelu pukovnije na maršu iz izlazne postaje u postojanku. Iza njega je preuzeo potpukovnik Meergans zapovjedništvo nad pukovnijom; isti je njemačke narodnosti. On nije pao, nego je dne 7. srpnja 1917. kao bolestan ostavio svoje mjesto. Potpukovnik je Meergans poveo pukovniju dne 4. lipnja kod protunavale na postojanku, koja je uz veoma teške prilike dovela do potpunog uspjeha. Oba su se bataljuna pješacke pukovnije br. 28 kod ove navale veoma dobro držali. Kod pukovnije je bilo u vrijeme borbe 28 časnika i šest postotaka momčadi njemačke, a 29 časnika i 94 postotka momčadi češke narodnosti. Od gore spomenutih je 57 časnika bilo njih 15 naletno u Prag, a sva je momčad pripadala:

popunitbenom okružju Prag. U koliko je ta moment bila nadležna u Prag, ne može se u ovaj čas ustanoviti.

„Njemačka Češka“.

„Information“ prima iz Praga: Ideja o potpunom otkinuću njemačke Češke nije, kako je poznato, nova, ona se je tečajem posljednjih godišta često i često pomaljala, ali samo, da bude opet zakopana. Njemačko jezikovno područje u Češkoj ne pruža ni najmanjih pretpostavaka za vlastito poljodjelsko obrazovanje. U prvom redu nema pravog pučkog saveza između Nijemaca na jugozapadu, sjeveru i sjeveroistoku. Usprkos svih narodnosnih su razmirica trgovčki i gospodarsko-narodni odnosi pojedinih teritorijalnih pojasa sa susjednim dijelovima pučanstva mnogo intenzivniji, negoli s udaljenijim njemačkim zemljama. I tad pitanje glede glavnoga grada! Kako bi se mogla osnovati pokrajina „njemačka Češka“, a da se ne bi pokraj toga morala odreći Praga! No glavnu točku Nijemstva u Češkoj sačinjava još uvijek glavni grad sa svojim bogatim sredstvima i svojim izvrsnim središnjim položajem. Ma koliko se sa njemačke strane govorilo o narodnosnom poštivanju, to se upravo u glavnom gradu nailazi na protivno. Brojevno sačinjavaju Nijemci u Pragu veom: neznatnu manjinu, no uza sve to kreću ondj: najvećom slobodom, te im je Prag u svakom pogledu ono, što je ovom ili onom narodu glavni grad. Prag je još uvijek središte duševnog i gospodarskog života Nijemstva u zemlji. I što bi bilo iz praškog Nijemstva, kako bi se moglo riješiti židovsko pitanje Wolf-Titta, koje je upravo sad stupilo na površinu? Prema stanju stvari može se ovo riješiti samo uz zaštitu praškog kazina. Narodnosno samo sebi prepušteno ili predano neposrednom utjecaju njemačko-čeških teorija o rasama, moralo bi biti nesumnjivo izgubljeno. Ali kako stvari sad stoje, bilo bi odijeljenje židovstva od Nijemstva u zemlji za ovu potonju upravo katastrofalno i od nedoglednih posljedica.

Domace vijesti.

✱ Povratak puljskih bjegunačkih obitelji. Doznajemo sa veoma mjerodavne strane, da je ministarstvo brzojavkom od 28. siječnja odredilo povratak prve skupine puljskih bjegunaca, sastavljene od 5000 ljudi, u prvom će se redu uzeti u obzir radničke obitelji. Oblasiti u onim mjestima, u kojima borave bjegunci, dobile su detaljne upute i odredbe za provedenje povratka bjegunaca iz Donje Austrije, Štajerske i Češke.

Pozivi pod oružje. Kod nabora „V“ za oružje sposobni pučki ustaše, pridijeljeni domobranstvu, godišta 1900. pozvani su pod oružje na dan 6. veljače. Oni pučki ustaše, koji su školske godine 1917.-18. polazili barem peti razred koje javne gimnazije, realke ili prvo godišta kojega zavoda, koji imade pravo do jednogodišnjeg dobrovoljstva, smlju nositi znak jednogodišnjeg dobrovoljca; odnosni se pučki ustaše moraju kod prezentacije iskazati školskom svjedodžbom.

Kod hrvatske naseobine u Moravskoj.

(Nastavak.)

Sunčanoj toplini vele učenjaci, da imamo kvalitativni postanak i uzdržanje čitavog života na zemlji. Ali i ta toplina zna biti nekad i dosadna, do zla boga dosadna. Ja sam se žurio kao zločinac, koji bježi pred potjerom, koja mu je već za petama. Znoj je sa mene samo tekao. Ljutit na sunce i njegovu „suvišnu, neumjerenu“ toplinu, sjeo sam na časak pod drvo, koje se je ponosno nad cestu dizalo. Iz polja vraćala se je smjerom k Gutenfeldu mlada žena. Sad će da prodje kraj mene. Bože, da je nagovorim, možda je Hrvatica. Ustao sam se, spreman, da pođem dalje. Ženu sam promatrao sa suzdržljivošću, kojom promatra zločinac čovjeka, kojega moli o konak (nočište). Odvažio sam se:

— Gehen Sie nach Gutenfeld? (Da li idete u G.?)

— Na mjesto odgovora kimnula je samo glavom.

— Sie sind aus Gutenfeld? (Vi ste iz G.?)

— pitao sam je dalje.

— Jawohl. (Da.)

— Eine Krobotin? (Jeste Vi Hrvatka?)

: Vojni pozivi onih, koji su bili oprošteni. Beč, 31. siječnja: Jučer su se nagadjali njemački kršćanski socijali i njemački agrarci sa ministrom predsjed., ministrom poljodjelj. i ministrom domobranstva glede poziva na nastup vojne službe najmlađih godišta onih, koji su oprošteni. Stavljani su bili ovi zahtjevi: Oni, koji upravljaju gospodarstvom i koji su bez ikakove druge muške pripomoći, neka budu i nadalje kroz neodredjenu vrijeme oprošteni. Isto tako neka se postupa i sa godištem 1900. Dosad oproštenima neka se, koliko god je moguće, dozvole dopusti za žetvu. Oni, koji su označeni sa B i C, neka se ostave u zaledju.

Koncert u Politeama Ciscutti. Dne 7. t. mj. davat će se u kazalištu simfonički koncert uz sudjelovanje gospođe Polla-Wesel i gospođe Gerstorfer i Winklera.

Koncert glazbe ratne mornarice obdržavat će se danas na Tegetthoffovom trgu s ovim rasporedom: 1. J. Massenet: „Marche heroique“; 2. G. Verdi: „Nabuccodonosar“; 3. O. Nedbal: „Kavaller“; valcer; 4. R. Wagner: Fantazija iz opere: „Leteći Holandjani“; 5. K. Komzak: „Za srce i osjećaj“, karišik; 6. K. Komzak: „Vojvoda Alfred“, Koračnica— Početak u 3 i po sata popodne.

— Plugovi za bjegunce, koji su se vratili. Poljodjelski odbor ima na raspolaganje za bjegunce, koji su se vratili kući, nekoliko plugova najboljih austrijskih tvornica. Isti se mogu prodati interesentima još u roku ovog mjeseca, a cijena jest 60—80 K po svakom plugu. Tko želi nabaviti koji plug, neka se prijavi kod ovog općinskog ureda nakon što uloži u općinsku blagajnu na račun iznos od 40 K (četdeset kruna). Mislimo, da je naš svijet naučilo u tudjini, a osobito među dobro stojećim češkim seljacima, kako će poljodjelskim strojevima unaprijediti obradivanje zemlje, pa će zato znati cijentli i ove plugove, koji se daju uz veoma niske cijene.

Milodari za našu srednju školu u Pull. Preko uprave našeg lista položeni su sljedeći doprinosi: Jedna skupina prijatelja naše škole, položila je kroz mjesec siječanj K 288.— (Prije K 746.92, ukupno K 1034.92.) Darovaše: po K 10: Dujmović, Šime Hajduković, Marko Poša, Stjepan Gojdanić, Frane Glušević; po K 8: Kalmet; po K 6: Emil Roter, Harder, Ivo Šorić, Niko Škorić, Franjo Kučan; po K 5: Ante Buić, Mate Zemunik, Mate Mašunčić, Augustin Filipi, Stančić, Antun Kozulić, Niko Meštrović, Niko Miše, Ivo Matković, Niko Šimnović, Marcel Filipi; po K 4: Jure Peruško, Antun Peruško, Ferdo Zenzerović, Frane Matešić, Kuzma Lušićić, Simo Mijat, Niko Fabijanić, Pavao Separović, Jakov Gladić, Jakov Kekeš, Paval Andrić; po K 3: Pero Gušić, Vlahov, Trbaković, Niko Salamunčić, Gijuro Miloušnić, Ivica Tomić, Šime Kulješ, Mate Buvlinić, Spiro Radetić, Joso Radošević, Srećko Pajalić, Orga Paras, Šime Banić; po K 2: Škrinja, Mato Cotov, Dinko Vaselić, Vozme Blečić, Antun Vareško, Antun Percan, Ivan Perhat, Ante Lović, Bodulić, Zamić Trestić-Pavičić, Anton Smoljan, Dinko Hrončić, Mate Senta, Mari Lulin, Antun Sjeverac, Tome Grozdanić, Juraj Protić, Ante Primi, Krste Stručić, Ivo Benusi, Juraj Surjan, Mate Valarijev, Nikola Valarijev, Šime Krnić, Petar Matana, Antun Dabo, Marko Marelić, Frane Sardellić, Smollica; po K 1: Blažić, Banina.

Dalje su stigli sljedeći doprinosi: Polazu Jugoslaveni iz Poreča (po jučer objelodanjenom dopisu) K 157.—

Skupina naših prijatelja škole polaže K 32.— Darovaše: po K 10: Viktor Huber; po K 6:

— Jawohl! (Da!)

Što da rečem dalje, u razgovoru smo već zapeli. Nu išao sam već usporedo s njom i nešto je trebalo reći.

— Ich kann auch krobotisch. Ich bin ja auch ein Kroat, izustio sam suzdržljivo. (Ja razumijem također hrvatski, ja sam Hrvat.) Pogledala me je i bilo je vidjeti, da mi mnogo ne vjeruje. Počeo sam odmah govoriti hrvatski, pripovijedao sam joj, kako sam i otkuda u Gutenfeld došao. Jedva sam govorio, bio sam do suza ganut, što opet čujem hrvatski govor. Razabrao sam, da je narječje, kojim govore, dosta čisto. Kad smo došli u selo, upitao sam je, gdje stanuje župnik i otidjoh k njemu. Htio sam se kod njega informirati o prošlosti i sadašnjosti hrvatskih naseljenika. Kad sam stupio u njegov salon, prestavio mu (se i par riječi rekao, namjesto da bih dalje govorio i rastumačio mu svrhu svojeg posjeta, ja sam elementarnom silom — proplakao. Suze su mi vrcale iz očiju, a ja sam ih silomice htio zadržati, stidio sam se da sam tako djetinjast, dokazivao sam si u duši, da je to glupo, da nemam nikakvog uzroka plakati, da se samo izvrgavam ruglu i smijehu — ali sve je bilo utaman. Suze su dugo tekle, bez obzira na mene. Najčudnovatije mi je

Ilija Guberina; po K 5: Matija Radić; po K 3: Josip Radojković; po K 2: Ivan Sindčić, Alojjs Čuk, Ivan Vuković, Ivan Tuhtan. Ukupno kruna 188.—; zadnji iskaz K 47.669.44; sveukupno K 47.857.44. Življeli uzorni darovatelji! Ustrajno naprijed!

Prodaja ribe. U slučaju, da prispije riba prodat će se ona danas. Pravo kupovali ribu imadu danas vlasnici živežnih karata počevši od broja 5501.

Dopisi iz Istre.

Iz Mrčana. Mi smo se nuzgredno dotakli i pitanje aprovizacije po sistemu općinskog gerenta u Vodnjanu, nu svakako zaboravili smo u zadnjem dopisu i tu činjenicu, da naši vojnici često dolaze na dopust i da imadu za vrijeme dopusta pravo za odredjeno vrijeme i na opskrbu. Ali oni uzalud to traže od mjesne aprovizacije, jer ona i drugarica u Krnici i t. d. nemaju materijala. Ako vojnici na dopustu hoće da kupi nešto hrane u općini Vodnjan, mora sam prevaliti put do Vodnjana. On tužan dolazi, da se kod kuće okrijepi i otpočinje, a kad tamo, jer nemamo ni sami, uz najbolju volju, hrane, tjeramo ga do Vodnjana, da si par kila muke donese. — Imali smo o pitanju i vrlo praktičkih nauka od samog domaćeg župnika, koji tvrdi, da bi se imalo u aprovizaciji držati rezervu za vojništvo, koje dolazi na dopust, no uzalud, jer je jošte malo volje za to u Vodnjanu. — Dokle ćemo to dočekati?

Dnevne vijesti.

Novinska korupcija u Buđu. „Videnski Dennik“ piše: Kupovanje novina nije u Beču nikakva novost. Ali što u zadnje doba trpi redakcija „Freundenblatta“, od dosadašnjeg organa c. k. vlade, to već prelazi sve. Od 1. siječnja nije vlada dala svoju običnu subvenciju redakciji, pa urednik gospodin Schoell, koji je i član gospodarske kuće, tu okolnost veoma teško snosi. Zato piše u zadnje doba „Freundenblatt“ protiv vladi i pojedinim ministrima i ide sa revolverom po Beču, čekajući da će se ipak tko god preplašiti i donijeti stalni doprinos. Kao za vlade boljševika...

18 i pol milijarda banknota u tečaju. „Neue Freie Presse“ javlja, da je Austro-Ugarska banka saopćila, da se u tečaju nalazi banknota za 18 i pol milijarde kruna. Prve ratne godine izdano je novih banknota za 2.6 milijarde, druge za 2 milijarde, a treće za 3.7 milijarde kruna, dok je četvrte ratne godne osobito u drugom polugodištu, došla bujica, novi porast od preko 7 i pol milijarde kruna. Pišući o tome veli „N. Fr. Pr.“, da bi se o tome moralo raspravljati u Reichstagu, kako bi se konačno prestalo ići tom strmom nizbrdicom.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 33.

od 2. siječnja 1918

Posadno nadzorstvo natporučnik Neumayer.

Lječničko nadzorstvo na N. V. b. „Belica“:

Mor. štop liječnik dr. Schiller.

Lječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici:

Mor. štop. liječnik dr. Bartošek.

Sjetite se udovica i siročadi palih vojnika!

bilo, što župnik nije bio mojim plačem ni najmanje iznenadjen. Imao sam dojam, kao da se njemu čini moj plač sasna naravnim, razumljivim, običnim. Možda su i ostali rijetki posjetnici naše naseobine u Moravskoj bili na isti način ganuti kao i ja, kad su naglo u tudjoj zemlji, stotine kilometara daleko od domovine, čuli hrvatsku riječ, vidjeli hrvatski put.

Župnik bio je Čeh. Gotov učenjak, zna sve slavenske jezike. Među moravske Hrvate nije došao slučajno. Još kao bogoslovac naučio je književni hrvatski jezik, a kao svećenik priglasio se je pak poslije dobrovoljno da ide u hrvatsku naseobinu. Svoje stado ljubi neizmjereno i radi svom silom, da puku održi hrvatski narodni značaj. Nu taj rad, da priznam tu žalosnu istinu, nema najboljeg uspjeha. U selu je naime njemačka škola. Učitelji pak rade na sve moguće načine oko ponjcmčenja naših naseljenika. Pred nekih 100 godina, kad se je imala baš da otvori škola; bilo je našim kolonistima na volju dano, da izaberu, hoće li hrvatsku, njemačku ili češku školu. A kakvu su oni izabrali? — Njemačku! U Gutenfeldu odbacili su i narodne nošnje.

(Konac sledi.)

MALI OGLASNIK.

Traži se djevojku za preko dana. Restoracija BLOBNER, ulica Veterani 15.

POLITEAMA CISCUTTI.

Danas u nedjelju
velike kinematografske predstave
sa sljedećim rasporedom:

„Teodora“
Historijska drama.

„Kupališni hotel“
vesela igra.

Početak: u 2, 3:30, 5 i 6:30 sati pop.

CIJENE:

Ulaznica za parter i lože K 1.—; lože K 2.—;
zavoreno sjedalo —50 fillira; galerija —40 fillira.

Samo za odrasle! Salonski orkestar.

Kino „Crvenog Križa“

Ulica Sergija broj 24.

Današnji raspored

Obličje na mjesecini

kriminalni roman u 5 čina iz strodavnog
vremena sa ROBERTOM WARWICK.

Početak: 2:30, 3:55, 5:20 i 6:45 s. pop.

Neprekidna predstava.

Ulaznica: I. prostor 1 K; II. prostor 40 fil.

Ući se može kod svake predstave.

Ravnateljstvo si pridržava pravo promijeniti raspored.

Kupuje i prodaje

uz povoljne uvjete

**svake vrsti pokućstva,
šivaćih i drugih strojeva**

poznata tvrtka

FILIP BARBALIC, Štanska ulica.

Tapetarske radnje i popravke
pokućstva obavlja brzo uz umje-
rene cijene.

Preporuča se nabaviti knjige

- B. pl. Suttner: Dolje s oružjem . . . K 3.—
- L. prof. Tolstoj: Hadži Murat . . . „ 2.—
- A. Bebel: Žena i socijalizam . . . „ 5.—
- L. Sinclair: Močvara . . . „ 5.—
- M. V. de Fereal: Španjolska Inkvizija „ 3.—
- G. Garibaldi: Tajne grada Rima . . . „ 2,50
- N. Vuksjević: Sabrane pripovijesti „ 1,50

Za poštarinu je nužno poslati 30 fillira
više po knjizi.

Veliko skladište brošura i knjiga.

Cijenik šalje se na zahtjev badava.

„Naša snaga“
Zagreb, ulica 55. I.

Sjetite se Crvenog križa!

Jedini hrvatski osiguravajući zavod.

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu

Utemeljena godine 1884.

SREBISNJICA: Zagreb, u vlastitoj palači, ugao Marovske i Preradovićeve ulice.
Podružnice i glavna zastupstva: OSIJEK, SARAJEVO I TRST.

Zavodska imovina K 5,167.276.64
Isplaćene odštete K 7,729,996.96

Ovaj domaći zavod prima uz povoljne uvjete sljedeće vrste osiguranja:

I. Protiv šteta od požara:

1. Osiguranja zgrada (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica industrijalnih poduzeća).
2. Osiguranja pokretnina (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, itd.).
3. Osiguranja poljokih plodina (žita, sijena itd.).

II. Staklenih ploča protiv razlupanja.

III. Na ljudski život:

- a) Osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti.
- b) Osiguranja miraza.
- c) Osiguranja životnih renta.

„Kreditno i eskomptno društvo“

PULA, trg Custozza 45

prima u pohranu novac uz najviši mogući kamatnjak, te
isplaćuje uloške po dogovoru, bez obzira na ratno doba, u
svakoj visini.

Uredovni satovi su: od 9 do 12 prije podne

**Podpisivanje ratnog zajma, skopčanog
sa osjeganjem, traje još dalje kod
ovdješnje c. kr. vojničke zaklade za
udovice i siročad na trgu Custozza
br. 45, I. k.**

Veliki izbor

listovnog papira

u mapama i kutijama

preporuča

Papirnica Jos. Krmpotić — Pula.